

איפה הפואנטה

נשמע מפי יששכר שדמי, גיל 87 גו כפוף ומקל, בקול צלול וברור, בכנס ותיקי הפלמח ביום העצמאות 2009. יששכר שדמי, איש פלמח רב עלילות שכתם אחד לו מאחוריו, בחר לספר במחיצת שארית חבריו סיפור המסכם את אשר למד בחייו.

פתח ואמר: "האדם הוא תבנית נוף מולדתו". נולדתי בביתניה התחתית. לא העילית שם עסקו מיסדי השומר הצעיר בחלומות מתובלים באהבה חופשית, אלא בביתניה התחתית, שם היה אבי עגלון וגם ניהל את חוות הברון. בביתניה זו שעל החוף התחלתי להכיר את הנוף. במזרח הכנרת וחורשת האקליפטוסים עליה שרה המשוררת ובמעבר הרכס מאחוריו שוקעת השמש. מביתניה עברנו למנחמיה. אינני זוכר שראיתי שם את השמש זורחת, אולי בגלל שהייתי קם מאוחר, אבל אני זוכר אותה שוקעת במערב במרומי ההר. קבר השיך ושני העצים אשר בלטו על קו הרקיע שמו גבול לאופק שלי, ושם מעבר לרכס היתה שוקעת השמש כשהערב הגיע.

בגיל 12 החלטתי לברר מה יש שם מעבר לאופק. לקחתי את האקדח של אבא, אזרתי אומץ וטיפסתי בהר. כשהגעתי לעת ערב אל קבר השיך ושני העצים, התאכזבתי. קיוויתי למצוא את השמש ומה מצאתי? את עמק יבניאל ומעבר לו עוד רכס, רכס פוריה. גדלתי קצת יותר ונסעתי עם הכיתה אל מעבר לרכס פוריה ושם מצאנו עמק אחר ומאחוריו שוב רכס, ויום אחד נסעתי עם הורי לחיפה. עלינו על הכרמל ושם ממרומי סטלה-מריס ראיתי את כדור השמש השוקעת מעבר לאופק בפאתי מערב.

זה היה הסיפור המתוכנן שלאחריו באו מחיאות הכפיים, אבל אז הרים המספר את הנייר והמשיך. נאספנו כאן כדי לשיר שירים ישנים ולספר סיפורים מזמן. זאת נוסטלגיה המחממת את הלב, אבל זה לא העניין. אני מסתכל אחורנית וחושב: "האם אז בחלומותינו הנועזים ביותר ראינו מדינה ובה שבעה מיליון יהודים?" "זה כולל ערבים" נשמעה קריאה מן הקהל, אבל הוא המשיך ולא עצר, לא חלמנו את זה ולא את כל מה שבא עם זה, אקדמיה, צבא, חקלאות ותעשייה וכן, גם ערבוביה. ערבוביה של שברי אידיאולוגיה מעורבים בקרעי חלומות משכבר. מה חשבתם? שהכול ישתנה והאידיאולוגיות והחלומות ישארו אותו הדבר? גם אנחנו השתנינו במרוצת השנים. וקצב השינוי הלך וגבר. כך למשל: אז היה מסתובב בקיבוצים הסינולוג (מומחה לסין) הוא היה מגיע לקיבוץ ביום שישי, אוכל בחדר האוכל עם החברים אחרי האוכל היו החברים מסדרים את הכסאות והוא היה מרצה. כולם היו באים לשמוע ולראות שהרי מה היה להם במקום? טלויזיה? סרטים? היו להם מרצים. מה היה מספר? את אשר למד במוסקווה לפני הרבה שנים. היום מול המסך הקטן אני רואה מה קורה בסין באותו הזמן. הסתכלתי על האיש הגדול והגיבור עומד כפוף מאחורי הדוכן וחשבת: "הזיקנה עזת פנים, תפסתי אל קבר היא טלטלני טלטלה כלא הייתי גבר..." (המלט שקספיר ובתרגום שלונסקי) וכך בעוד הוא מרצה והולך החלו הדברים להסתבך הקהל הרגיש והחל כפיו למחוא ולא היה ברור אם להחמיא או למחות. יששכר המשיך לדבר בדבקות למטרה ובתוך המהומה איבדתי גם אני את החוט והחמצתי את הנקודה. נקודה שהיתה או לא היתה, נאמרה או שלא נאמרה ובכל זאת היתה לסיפור צורה. צורה של מחשבה במשך כל החיים נהגתה ונצברה, ברבות השנים זוקקה לפנינים וכשבא להגיש אותן חרוזות לחברים כאן, נקרע החוט ונתפזרו הפנינים.